



## Miljøstyrelsen

Antvorskov Alle 139

4200 Slagelse

(Sendt elektronisk [mst@mst.dk](mailto:mst@mst.dk) og [kigni@mst.dk](mailto:kigni@mst.dk))

Vingsted, den 24. februar 2021

### **Miljøvurdering af udvidelse af Novo Nordisk A/S, Kalundborg, j.nr. 2020-55983**

Danmarks Sportsfiskerforbund sender hermed, sammen med en række lokale sportsfiskerforeninger, en række bemærkninger i forbindelse med indkaldelse af idéer og forslag til afgrænsning af Miljøkonsekvensrapport for Novo Nordisk A/S, Hallas Allé Kalundborg. Vi vil gøre opmærksom på en række forhold, som vi mener skal indrages i miljøvurderingsprocessen.

### **Vandindvinding er i dag et stort problem for naturen i området omkring Tissø**

I debatoplæggets afsnit 2. Projektets miljøpåvirkninger står: *Der vil blive udarbejdet en Miljøkonsekvensrapport, der beskriver og vurderer de væsentlige miljøforhold i forbindelse med realisering af Novo Nordisk A/S' udvidelsesscenarier, herunder påvirkninger på mennesker og miljø.*

### **I afsnit 2.1 Forbrug af ressourcer er vi bekymrede over yderligere vandindvinding.**

*Vand er en vigtig råvare i produktionen, da alle processerne foregår i vandigt miljø. Farmaceutisk produktion er underlagt strikse renhedskrav, og der anvendes derfor store mængder vand til fremstilling af rensed vand og rengøring og sterilisering af procesudstyr. Størstedelen af vandforbruget baseres på grundvand, som, med realisering af udvidelsesscenarierne, vil blive forøget i forhold til nuværende produktion med 0,75 mio. m<sup>3</sup>/år i 2025, 2 mio. m<sup>3</sup>/år i 2030 stigende op til 4 mio. m<sup>3</sup>/år i 2040. Dertil anvendes Tissøvand i virksomhedens køletårssystemer, som vil blive forøget med 0,1 mio. m<sup>3</sup>/år i 2025 stigende op til 0,5 mio. m<sup>3</sup>/år i 2040.*



### Vandindvinding af overfladevand fra Tissø samt indvinding af grundvand i oplandet, påvirker beskyttet natur og derfor skal denne vandindvinding indgå i miljøvurderingen

De store vandmængder der i dag indvindes fra Tissø samt grundvand i oplandet til Tissø, påvirker vandbalancen i området. Tissø med tilløb og afløbet Neder Halleby Å, indgår i Vandområdeplanerne og der skal være god økologisk tilstand senest i 2027.

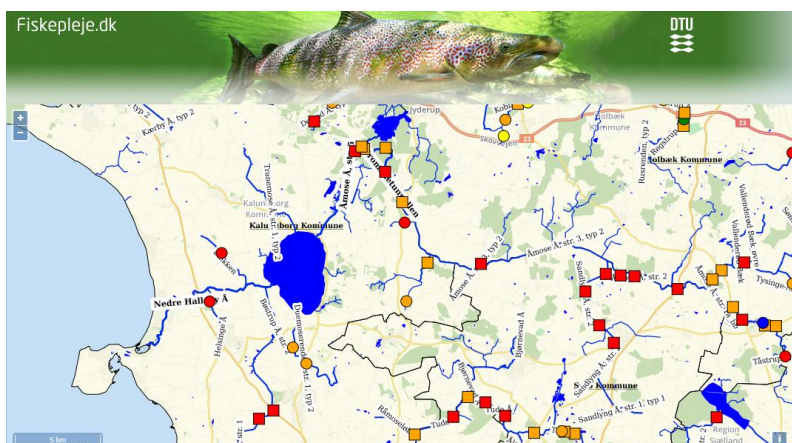
Fisk er ét af 4 miljømål der alle skal være opfyldt. Der er udarbejdet et Fiskeindeks, der består af to delelementer: DFFVa, der skal anvendes i relativt artsrige vandløb, og DFFVØ, der er baseret på tætheden af ørredyngel og som kan anvendes i artsfattige vandløb.

Tætheden af ørredyngel i et vandløb (DFFVØ) vurderes som anvendelig til at måle den økologiske tilstand i vandløb mindre end to meter brede og dermed bidrage til vurderingen af vandområdeplansvandløbenes tilstand, som EU's vandrammedirektiv foreskriver.

Havørreden er derfor en meget central art i arbejdet på at opnå god økologisk tilstand i de danske vandløb. Havørreden påvirkes negativt af vandindvindingen fra Tissø og dette er med meget stor sandsynlighed en medvirkende årsag til de dårlige ørredtætheder i området. Der skal være en naturlig afstrømning og dermed vandføring i Neder Halleby Å for at havørreden trækker op på sin gydevandring og videre op i systemet. Det er også vigtigt med naturlige udsving i vandføring og naturligvis en konstant naturlig vandføring i Neder Halleby Å, da ørrederne også gyder her.

**Ørredtæthederne i vandområder op- og nedstrøms Tissø er mindre end krævet for opnåelse af god økologisk tilstand – Ørredkortet fra DTU-Aqua (se : <https://kort.fiskepleje.dk/>):**

- SMÅ VANDLØB (op til 2m)
- Høj (>130 pr. 100 kv.m)
  - God (80-130 pr. 100 kv.m)
  - Moderat (40-79 pr. 100 kv.m)
  - Dårlig/ringe (1-39 pr. 100 kv.m)
  - Dårlig, ingen yngel fundet
- STORE VANDLØB (mindst 2m)
- Høj (>250 pr. 100 m)
  - God (150-250 pr. 100 m)
  - Moderat (100-149 pr. 100 m)
  - Dårlig/ringe (1-99 pr. 100 m)
  - Dårlig, ingen yngel fundet





### Området er udpeget som Natura-2000 og omfattet af international beskyttelse

Desuden er området udpeget som Natura-2000 område. Det drejer sig om Natura 2000-område nr. 157 Åmose, Tissø, Halleby Å og Flasken. Udpegningen består af habitatområde nr. H 138 og fuglebeskyttelsesområde nr. F 100. Hvilket ikke fremgår af miljøstyrelsens debatoplæg.

Danmarks Sportsfiskerforbund finder dette må være en fejl. Det er jo tydeligt at den nuværende vandindvinding i væsentlig grad forringer tilstanden i Neder Halleby Å, hvilket er i strid med vandrammedirektivet.

Udpegningsgrundlaget for Habitatområde H 138 fremgår af skema herunder :

138	Amose, Tissø, Halleby Å og Flasken	1014	Skæv vindelsnegl ( <i>Vertigo angustior</i> )
		1149	Pigsmerling ( <i>Cobitis taenia</i> )
		1166	Stor vandsalamander ( <i>Triturus cristatus cristatus</i> )
		1355	Odder ( <i>Lutra lutra</i> )
		1130	Flodmundinger
		1150	* Kystlaguner og strandsøer
		1220	Flerårig vegetation på stenede strande
		1310	Vegetation af kveller eller andre enårige strandplanter, der koloniserer mudder og sanc
		1330	Strandenge
		2130	* Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit)
		3130	Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredder
		3140	Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
		3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
		3260	Vandløb med vandplanter
		4030	Tørre dværgbusksamfund (heder)
		6120	* Meget tør overdrevs- eller skræntvegetation på kalkholdigt sand
		6210	Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund (* vigtige orkidélokalteter)
		6230	* Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
		6410	Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
		7230	Rigkær
		9130	Bøgeskove på muldbund
		9160	Egeskove og blandskove på mere eller mindre rig jordbund
		91D0	* Skovbevoksede tørvemoser
91E0	* Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld		

Som det ses, er fisken **pigsmerling** samt **Vandløb med vandplanter** på udpegningsgrundlaget for H 138. Vandindvinding af overfladevand fra Tissø, samt grundvand i oplandet er aldrig blevet habitatkonsekvensvurderet, hvilket vi mener skal ske i forbindelse med at der meddeles en ny vandindvindingstilladelse.

DSF finder, at en udvidelse af aktiviteterne hos Novo Nordisk A/S, Kalundborg og med et deraf øget behov for vandindvinding, skal vandindvindingens påvirkning af vandbalancen i området omkring Tissø samt muligheden for opfyldes af vandområdeplanernes miljø, indgå i miljøvurderingen.

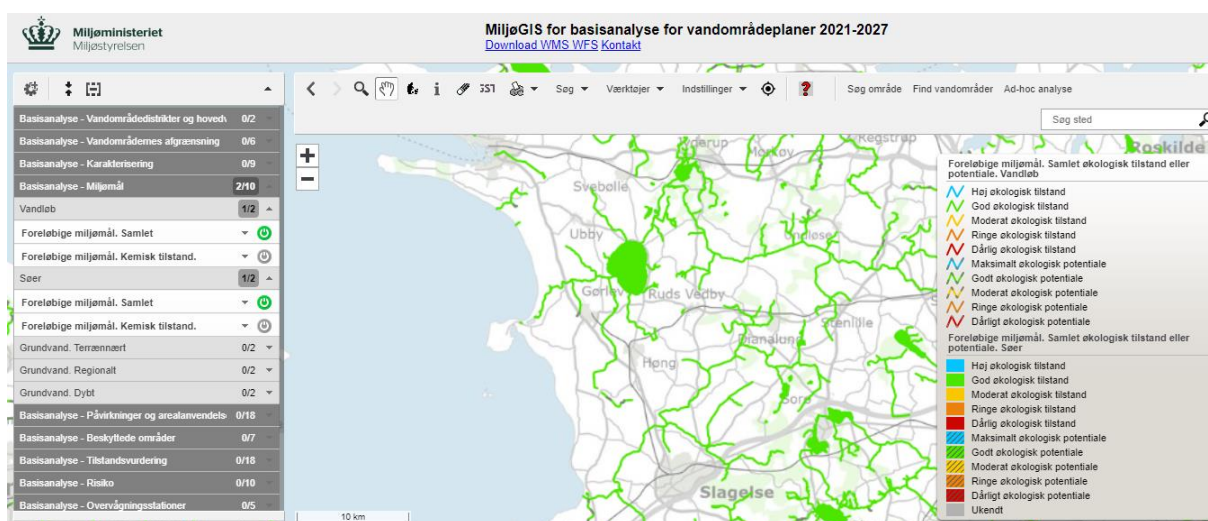
Endvidere skal der foretages en screening, der sandsynligvis vil vise, at der skal udarbejdes en habitatkonsekvensvurdering af vandindvindingens påvirkning af arter og naturtyper, der er på udpegningsgrundlaget for H 138.



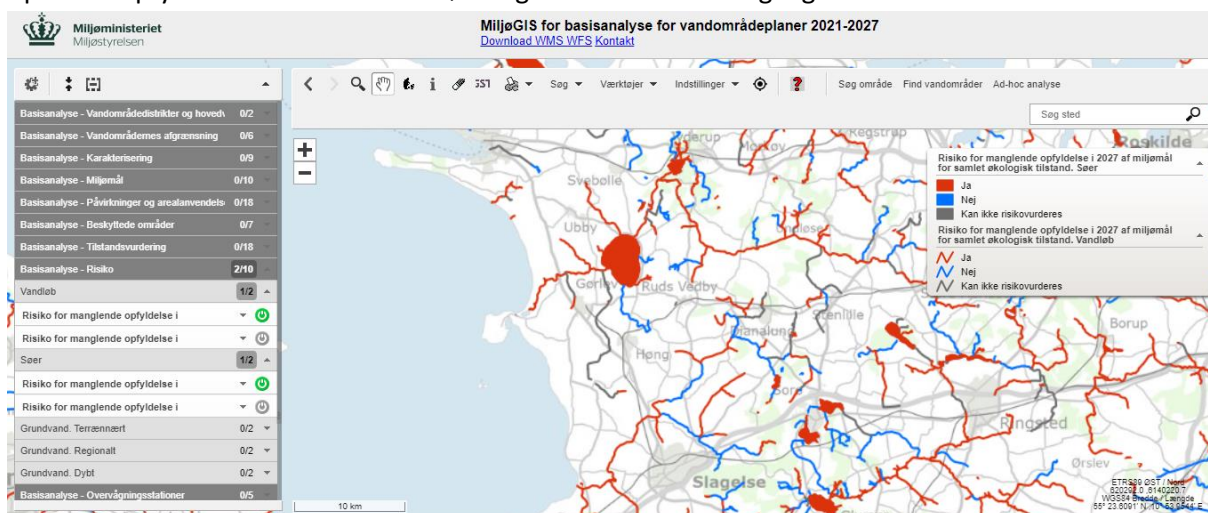
## Miljøtilstanden i tilløb til Tissø, Tissø samt Neder Halleby Å er i risiko for ikke at opnå målopfyldelse ved udgangen af 2027

Ved udgangen af 2027 slutter den 3. og sidste vandområdeplan, og senest der, skal være god økologisk tilstand i de vandområder som er omfattet af Planerne.

I Basisanalysen for vandområdeplaner 2021-2027 fremgår at målet for Tissø, samt til og afløb fra Søen skal være opnåelse af god økologisk tilstand.



I Basisanalysen 2021-27 fremgår at Tissø, samt de fleste tilløb og Neder Halleby Å er i risiko for ikke at opnå målopfyldelse for den samlede økologiske tilstand ved udgangen af 2027.



Med de efterretninger og iagttagelser vi har fra Neder Halleby Å med nuværende indvinding af overfladevand fra Tissø samt i oplandet, mener Danmarks Sportsfiskerforbund ikke at den nuværende indvinding af overfladevand, er foreneligt med Danmarks forpligtigelser i forhold til EUs Naturdirektiver.



Danmarks Sportsfiskerforbund har derfor sammen med vores lokalforeninger opfordret Kalundborg kommune til at finde alternativer til indvinding af overfladevand fra Tissø, til forsyning af proces- og kølevand til industrierne i Kommunen.

Vi finder et alternativ kunne være afsaltning af havvand. Havvand er ikke en begrænset resurse og afsaltning vil kunne sikre en ensartet forsyning af Novo Nordisk A/S, samt andre virksomheder i Kalundborg kommune. Virksomhederne vil helt kunne undgå de periodevise begrænsninger i levering af køle- og procesvand vi har erfaret de oplever i dag.

Med de årlige udsving der er i afstrømning til Tissø, vil en overgang til afsaltning af saltvand kunne skabe den forsyningsikkerhed, der er nødvendig for produktionen på Novo Nordisk A/S samt andre af Kalundborgs virksomheder, der i dag anvender overfladevand fra Tissø.

Venlig hilsen

Lars Brinch Thygesen  
Natur- og Miljøkonsulent